

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Näytteenotto luomuvalvonnassa 2019-2020

Anne Relander

Luonnonmukaisen kasvintuotannon
tarkastajien vuosikoulutus 2020

ke 12.2.2020

Aiheet

- Vuosi 2019
 - Näytteet ja tulokset
 - Epäilyyn perustuva näytteenotto
 - Tuulikulkeuma-pilotti
- Vuosi 2020
 - Vaha-projekti
 - Näytteenottokoulutus

Luomuvälvönnön näytteet v. 2019

Näyteryhmä	Näytemäärä Suunniteltu/ toteutunut	Analyysi	Näytteenottaja	Tulokset
Vilja	68/70	torjunta-aineet	Suomen Viljava	Neg.
Maito	30	torjunta-aineet, mikrobilääkkeet hormonit	Vieras-aine- Valvonta (vav) vav	Neg.
Eläin -sika -nauta -siipikarja	5 15 2	torjunta-aineet, mikrobilääkkeet hormonit	Vav	Neg.
Kananmuna	20	"-	Vav	Neg.
Hunaja	20	"-	vav	Neg.
Vilja tilalta	114/50	torjunta-aineet	ELY-keskus	Neg.
Peruna	17/20			Neg
Muut kasvikset, hedelmät ym.	35/47	torjunta-aineet	ELY-keskus	Neg
Elintarvikkeet maatilalla	19/20	torjunta-aineet	ELY-keskus	Neg
Vahat	4/4	Torjunta-aineet	ELY-keskus	3 Posit.
Elintarvikkeet teollisuudessa	40/40	torjunta-aineet	Ruokavirasto	1 posit.

Epäilyyn perustuva näytteenotto: tilanteita

- Viljelijä väitti käyttäneensä kanan täysrehua, seassa kaurankuorta
 - Näytettä ei otettu samana päivänä → viljelijällä aikaa reagoida
 - visuaalinen ja kemiallinen analyysi
- Glyfosaatin käyttö
 - Viljelijän oma ilmoitus (naapuri ruiskuttanut)
 - Glyfosaatti hajoaa nopeasti → negatiivinen tulos
 - Glyfosaatin käyttö näkyy pellolla herkästi
 - näytteenotto ei välttämättä tuo lisäarvoa
 - Harkitusti näytteitä! Analyysi kallis

Epäilyyn perustuva näytteenotto

- ole aina ensin yhteydessä ELY-keskukseen
- Näytteen voi ottaa ”varmuuden vuoksi”
 - toimitus ELY-keskukseen, jossa näyte säilytetään, pakastus
 - Päätös analyysistä myöhemmin
- Noudata näytteenotto-ohjetta
 - Kirjaa näytteenottopöytäkirjaan, **minkä aineen käyttöä epäily koskee**

→ **Pidä näytteenottomateriaaleja mukana tarkastuksilla**

Tuulikulkeuma-pilotti: miksi tehtiin?

- Tuulikulkeuma
 - luomupelloilta löytyvä jäämälöydös
 - kantautunut luomupellolle naapurin tavanomaista peltoa ruiskutettaessa
 - näytteitä kerätään riittävä otos eri puolilta peltoa samalla kertaa
- Hyötyjä:
 - Ei tarvetta palata pellolle (uusintanäyte)
 - Olosuhteet ei muutu
 - Kustannukset
 - Viljelijän etu: voidaan esim. rajata alue jota ei voi käyttää

Tuulikulkeuma-pilotin eteneminen

- neljä ELY-keskusta:
 - Varsinais-Suomi
 - Pirkanmaa
 - Etelä-Savo ja
 - Hämeen ELY-keskus
- 2-3 kohdetta/ELY
- luomupeltolohkon vieressä tavanomainen peltolohko
- Näytteiden haku touko-elokuussa 2019
- ajankohta, jolloin ruiskutus todennäköisintä (lajista riippuen)

Näytteen ottaminen

- Näytteenotto aloitetaan aina kauimpaa tavanomaisesta pellostä (näytteet 1 ja 2)
- Näyte 3 keskeltä peltoa
- Näytteet 4 ja 5 2 m päästä tavanom. pellon reunasta, eli 1 m päästä suoja-alueesta

Näytteenotto kohta merkittiin karttaan, joka liitettiin näytteenottopöytäkirjaan

Tuulikulkeuma-pilotti: tulokset

- Kaikki analysoidut näytteet puhtaita
 - ei voitu arvioida jäämän pitoisuutta ja sen vaihtelua
- Näytteen kerääminen hitaampaa

→ Lisää
näytteenottokoulutuksessa 10.3.

**Käytä menetelmää
rutiininomaisesti aina, kun otat
näytteen lohkolta, joka sijaitsee
tavanomaisen pellon vieressä**

Voidaan käyttää myös
tapauksissa, joissa epäillään
tavanomaiselta pelloilta
kantautunutta torjunta-ainetta

Vaha-projekti 2020

- Vuonna 2019 luomuvahoista löydettiin jäämiä
- neuvoston asetusta 2018/848 (liite 1) sovelletaan myös vahaan vuoden 2021 alusta

→ Kuinka yleisiä luomuvahan jäämät ovat Suomessa?

→ Mitä jäämät merkitsevät valvonnan kannalta?

Lähtötilanne

- Vuonna 2019 analysoitiin viisi luomuvahaa ja yksi tavanomainen vaha
- Vahat peräisin
 - kolmelta eri luomumehiläistuottajalta
 - vahavalimosta (yksi luomu- ja yksi tavanomainen näyte)
- yhdeltä mehiläistuottajalta puhdas näyte
- Tällä hetkellä vahaa ei valvota mehiläistiloilla eikä vahavalimossa
- Ruokavirastolla valvonnassa yksi vahavalimo

Liitelomake: kysely vahasta toimijoille

- Täytä vuosittaisella tarkastuksella ”Liite mehiläishoidon vuosittaiseen tuotantotarkastukseen 2020”
- ”Vuodesta 2021 alkaen luomuvahaa valvotaan mehiläishoidon vuosittaisen tuotantotarkastuksen yhteydessä (*neuvoston asetus 2018/848, liite 1*)”
- ”Vuonna 2020 toteutettavan kyselyn avulla selvitetään luomuvahan alkuperää ja reittiä. Noin 25 % hunajantuottajilta otetaan vahapohjukenäytteitä, joiden tuloksia käytetään valvonnan suunnittelussa”

→ Kerää tieto liitelomakkeelle tarkastuksella, liitä lomake tarkastuspöytäkirjaan ja toimita ELY:lle

Liitteellä 6 kysymystä

- 1) Käyttääkö tuottaja vahapohjuksia pesissä?
- 2) Lähettääkö tuottaja vahaa vahavalimoon, eli käytetäänkö vahan puhdistuksessa vahavalimoa? Jos niin mitä (valimon nimi ja paikkakunta)?
- 3) Kuinka paljon vahaa tuottaja on vuosittain lähettänyt vahavalimoon ja kuinka paljon saanut takaisin? Varastosaldo? *Arvio määrästä*
- 4) Mikäli tuottaja itse puhdistaa vahan ja valaa pohjuksia, kuinka tämä tapahtuu? *Lyhyt kuvaus*
- 5) Onko tuottaja ostanut luomuvahapohjuksia, ja jos, niin mistä? (nimi ja paikkakunta)
 - *tarkista ostokuitilta tai saateasiakirjalta löytyykö luomuviittausta*
- 6) Onko tuottaja käyttänyt tavanomaisia vahapohjuksia? Milloin ja mistä nämä hankittiin?
 - *tarkista ostokuitilta tai saateasiakirjalta myyjän yhteystiedot*

Näytteenotto

- Ajankohta huhti-toukokuu

- Yhteensä 16 mehiläistilalta

Tee näin:

- Ota varastosta yksi vahapohjuke näytteeksi
- Pakkaa näyte näytepussiin
- Täytä näytteenottopöytäkirja
- Lähetä näyte näytteenotto-ohjeen mukaan Ruokavirastoon

Projektin vaiheet

2) Kun kaikki alueen mehiläistilat tarkastettu, ELY toimittaa liitteet Ruokavirastoon

3) Tulosten tulkinta

- Jäämien laajuus – onko kaikissa vahoissa jäämiä?
- Vahan reitti – onko valvontaan kuulumattomia vahavalimoita?
- V. 2021: onko erilläänpito vahavalimolla kunnossa?
→ mikä tekijä selittää jäämälöydökset?

4) Tarkastukset vahavalimoilla 2021

- vastaanottotarkastukset
- valmistusprosessin kuvaus
- kirjanpito

Tarkastaja!

- Täytä liite tarkastuskertomukseen
 - Tarkastus 31.8.2020 mennessä
- Ota vahapohjukenäyte, mikäli toimeksiannettu
- Toimita liite ELY-keskukseen kertomuksen mukana

Muistutuksia

- Näytteenotosta esite toimijalle
 - Tarkoituksena selventää toimijalle, miksi näyte otetaan
 - Anna toimijalle aina kun haetaan näyte
 - Jos toimija ei paikalla, jätä esite postilaatikkoon
→ lisää näytteenottokoulutuksessa 10.3.
- Kasvustonäytteet
 - kertovat selvästi pestisidien käytöstä
 - EURL (Euroopan referenssilaboratorio): pestisidijäämät
 - näkyy lehdissä melko pitkään (pitkälle kesään)
 - syötävässä osassa huomattavasti alhaisemmat kuin kasvustossa
 - Eivät aina päädy lainkaan lopputuotteeseen
 - Suosittelemme edelleen ottamaan kasvustonäytteitä!

Näytteenottokoulutus ti 10.3.

- Iltapäivän koulutus skypellä, klo 13-14:30
- Ilmoittautuminen koulutuspalvelun kautta
- Kertausta & muutokset 2020